
Selkämeri-vesistöalueeryhmä

kokous 1/2011

Aika: Torstai 20.10.2011 klo 9:30–12:30

Paikka: Rauman merimuseo
Kalliokatu 34, Rauma

Läsnä: Outi Aalto, Minna Alhosalo, Elina Joensuu, Jani Helin, Juha Hyvärinen, Annukka Laitonen, Simo Mäkinen, Pekka Paavilainen, Ulla Ranta, Johanna Rinne, Kati Saarni, Pasi Salmi, Markku Suominen, Tapio Suominen, Joakim Sjöroos, Hannu Vartiainen, Anne-Mari Ventelä, Pertti Venttinen, Hanna Ylitalo

Asialista

09:30 Saapuminen ja tulokahvit

10:00 1. Avaus ja tervehdyssanat

Puheenjohtaja Juha Hyvärinen toivotti ryhmän jäsenet tervetulleiksi kokoukseen. Rauman merimuseon johtaja Hannu Vartiainen avasi kokouksen. Hän kertoi merikapteenin kokemuksellaan merikuljetusten vaaroista, öljyriskeistä ja luotsauksen tärkeydestä.

Kokoukseen osallistui 19 henkilöä.

Suoritettiin kokouksessa läsnä olevien esittely.

2. VELHO 2010–2013 = Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla

Projektipäällikkö Elina Joensuu Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 1**

VELHO-hanke käynnistyi vuonna 2010. Hankkeen tavoitteena on vesien- ja luonnonhoidon yhteistyön ja toimenpiteiden kehittäminen Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa, ja sitä toteuttaa Varsinais-Suomen ELY-keskus. Hankkeen kustannusarvio on noin kolme miljoonaa euroa, ja sen rahoitus tulee EU:n osittain rahoittamasta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Hanketta toteutetaan kolmen vuoden ajan vuoden 2013 loppuun saakka.

Vesienhoito-osiossa Satavesi- ja Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmissa käynnistetään Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman sekä vesistöalueiden kehittämisohjelmien toteutus paikallistasolla.

Luonnonhoito-osiossa neljälle satakuntalaiselle ja viidelle varsinaissuomalaiselle Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla kosteikko- ja vesistöalueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Ranta-alueosiossa kehitetään ruovikkoisten ranta-alueiden monikäyttösuunnittelua ja bioenergian hyödyntämistä.

Hallinnointi-osio ohjaa hankkeen toimintaa, taloutta, vuorovaikutusta ja tiedotusta. Osiossa toteutetaan myös hankkeen vaikuttavuuden arviointi.

Hankkeen Internet-sivut: www.ymparisto.fi/velho

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

VELHOn vesienhoito-osiota toteuttavat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteistyökumppaneina Suomen ympäristökeskus ja Pyhäjärvi-instituutti. VELHO-hanke antaa resurssit Satavesi-ohjelman toteuttamiseen vuoteen 2013.

Satakunnan ranta-alueiden suunnitteluprosessi on käynnistynyt esiselvityksellä. Sen pohjalta valitaan Satakunnan rannikolta suunnittelualueita, joilla tehdään tarkempaa merenranta-alueiden peruskunnostustarpeisiin ja ruovikoiden hyödyntämismahdollisuuksiin liittyvää suunnittelua. Suunnittelualueilta pyritään löytämään kiireellisimmät ja arvokkaimmat merenranta-alueiden kunnostuskohteet, sekä riittävän laajoja ruovikoiden kesä- tai talvileikkukohteita urakoitsijoille valmiina "korjuupaketteina", joilta on alustavasti selvitetty maanomistajien kiinnostus, tarvittavat luvat sekä leikatun ruokomassan jatkokäyttökohde. Vesistöalueryhmältä voisi tulla hyviä ehdotuksia arvokkaista merenranta-aluekohteista.

Lisätietoa:

VELHO-hanke: www.ymparisto.fi/velho

Satavesi-ohjelma: www.ymparisto.fi/satavesi

Pro Saaristomeri -ohjelma: www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

3. Vesien- ja merenhoidon ajankohtaiskatsaus

Suunnittelija Pekka Paavilainen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli ajankohtaisia vesistöasioita. Esityksen aineisto: **Liite 2**

Käydään läpi alueellista toteutusohjelmaa, joka on juuri saatu valmiiksi, ja sitä miten se käytännössä tulee vaikuttamaan "kentällä". Toteutusohjelmaa tullaan käyttämään vesienhoidon toimenpiteiden seurannan työkaluna vuosina 2011 - 2012. Käydään läpi myös merenhoidon ajankohtaisia asioita, aikataulua ja suunnittelun tehtävänjakoa.

Vesistöalueryhmien kautta pyritään saamaan vesienhoitoa käytännön tasolle. Kehittämissuunnitelmissa vesistöalueryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Kehittämissuunnitelmaa voidaan käyttää apuna suunniteltaessa seuraavaa toimenpideohjelmaa.

Kokemäenjoen–Selkämeren–Saaristomerien vesienhoitoalueen vesienhoito-suunnitelma: www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=111707&lan=fi

Satakunnan pintavesien toimenpideohjelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=112399&lan=sv

Valtakunnallinen vesienhoidon toteutusohjelma vuosille 2010–2015:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=125038&lan=fi

Selkämeren vesistöalueen tekstimuotoinen kehittämissuunnitelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=81704&lan=fi

Selkämeren vesistöalueen kehittämissuunnitelman päivitetty toimenpidetaulukko:

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=116019&lan=fi>

4. Satavesi-ohjelma ja Selkämeri-vesistöalueryhmän toiminta

VELHO-hankkeen koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta alusti keskustelua vesistöalueryhmän toiminnasta.

Esityksen aineisto: **Liite 3**

Satakunnan vesistöohjelma Satavesi on vuodesta 2002 alkaen edistänyt kymmenien alueellisten ja paikallisten vesienhoitohankkeiden toteutumista. Satavesi perustuu Satakuntaliiton ja Varsinais-Suomen sekä Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

ohjelmassopimukseen. Ohjelman kolmas toimintakausi ajoittuu vuosille 2010–2015. Ohjelmatoiminta muodostaa avoimen keskustelufoorumin, kokoaa hankealoitteita, tarjoaa tukea hankkeiden toteuttajille neuvonnalla ja etsimällä yhteistyökumppaneita ja rahoitusta sekä edistää ympäristötietoisuutta (www.ymparisto.fi/satavesi).

Satavesi-ohjelman vuoropuhelu tapahtuu kaikille intressitahoille avoimissa neljässä vesistöaluaryhmässä: Eurajoki–Lapinjoki, Kokemäenjoki, Karvianjoki ja Selkämeri. Ryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Työvälineinä ovat alueelliset vesienhoitosuunnitelmat, toimenpideohjelmien ja toteutusohjelmien linkitettyinä paikallisia aloitteita kokoaviin vesistöalueiden kehittämissuunnitelmiin. Selkämeren vesistöalueen kehittämissuunnitelma on päivitetty viimeksi 8.2.2010 ja käsittää yhteensä 89 toimenpidettä. Pohditaan nykyisen luettelomaisen vesistöalueen kehittämissuunnitelman parantamista hankkeiden edistämisen ja priorisoinnin työvälineeksi ja kootaan alueen ajankohtaisimpia hankkeita. VELHO-hankkeessa on varattu resursseja pilottihankkeiden toteutukseen. Selkämeri-ryhmältä pyydetään ehdotuksia pilottihankkeiksi 30.11.2011 mennessä.

Omat vedet paremmiksi -toiminnassa organisoidaan omatoiminen vesien tilan seuranta ja raportointi. Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökunnostusten koulutuspäivien ja kummikoulujen avulla. Ideoidaan Selkämeri-alueen toimintaa vuosille 2012–2013.

Pohdittiin ryhmän kokoonpanoa ja lisärekrytoinnin tarvetta. Todettiin, että jäseniä oli jo nyt paljon tutkimusinstituutioista ja toivottiin, että he seuraavat kokousmuistioita. Ryhmään kaivattiin alan tekijöitä, jotka pystyisivät toteuttamaan kehittämissuunnitelmassa mainittuja toimenpiteitä. Toteutukseen kaivattiin niin käytännön toteuttajia kuin rahoittajaosapuoliakin. Myös yrittäjiä kaivattiin ryhmään lisää. Yksityisyrittäjät voisivat olla aikapulan vuoksi vain sähköpostijäseniä. Pohdittiin myös median mukaantuloa. Pelkän kokousmuistion jako paikallislehdille on tuskin riittävä tai kiinnostavaa tiedotusta.

Keskustelussa todettiin myös, että tavoitteena on saada jokaiselle vesistöalueelle Pyhäjärven suojelurahaston-tapainen säätiö tai rahasto (linkki Pyhäjärven suojeluohjelmaan: www.pyhajarvensuojelu.net/).

Omat vedet paremmiksi -kampanjassa kannustetaan kaikkia omatoimiseen vesien tilan seurantaan ja raportointiin. Vesistöseurannan koulutuspäivät pidettiin keväällä Raumalla ja Kankaanpäässä, minkä tuloksena Satakuntaan saatiin 19 uutta seuraajaa. Kaikki havainnot kootaan raporteiksi ja tiedot tulevat tarkasteltaviksi myös paikkatietoportaali Lounaispaikkaan (www.lounaispaikka.fi) ja mahdollisesti myös Järviwikiin (www.jarviwiki.fi). Selkämeren vesistöalueella havaintoja kerätään vain neljästä eri paikasta. Omat vedet paremmiksi -kampanja on jakanut tietoa vesiensuojelusta erilaisissa tilaisuuksissa, koulutuksissa, näyttelyissä ja messuilla. OVP-kampanjalla on myös omat Facebook-sivut, joita voi seurata ilman rekisteröitymistä Internet-osoitteessa: www.facebook.com/pages/Omat-vedet-paremmiksi/194976237212325.

Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökunnostusten koulutuspäivien avulla. Keskusteltiin, mitä koulutuksia tai tilaisuuksia ryhmä kaipaisi. Kokouksessa ei tullut mitään erityistä koulutustarvetta esiin, mutta koulutustoiveita voi edelleen esittää Satavesi-henkilöstölle.

Satakunnan OVP-kummikoulutoiminta käynnistyy keväällä 2012. Kummikouluiksi on Satakunnassa valittu neljä koulua, ja vesiensuojeluun ja -tarkkailuun liittyvät kummikoulupäivät pidetään keväällä ja syksyllä 2012. Kummikoulutoiminta koskee paria luokkaa tai ryhmää, joka on tarpeeksi pieni, että sen pystyy hallitse-

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

maan. Koululaisten ikää ei ole rajoitettu. Saatavien kokemusten perusteella kummikoulutoiminnan tuloksia on tarkoitus laajentaa kaikkien koulujen saataville.

Pekka Paavilainen totesi, että kehittämisohjelmasta voi löytyä toimenpiteitä, mitkä otetaan mukaan toimenpideohjelmaan. Edellinen toimenpideohjelma valmistui ennen kehittämisohjelmaa. Nyt kehitysohjelma pitää päivittää. Velhohankkeessa yritetään juuri löytää kehitysohjelmasta toteuttamiskelpoiset hankkeet. Toimenpideohjelmaa myös kritisoitiin, ettei se sisällä tarpeeksi konkreettisia toimenpiteitä.

VELHO-hankkeessa on varattu resursseja (n. 20 000 €/vesistöalue, hankkeita voi olla useampikin) pilottihankkeiden toteutukseen. Lounais-Suomen alueella toteutetaan ainakin kahdeksan pilottihanketta, ja ajatuksena on toteuttaa keskenään erilaisia hankkeita. Vesistöalueryhmät ovat pilottien valinnassa tärkeässä roolissa. Varsinais-Suomessa on jo kerätty ideoita, Satakunnassa ideointi on vasta alkamassa. VELHO-hankkeen rahoittamat pilottihankkeet voivat olla monenlaisia: mm. järvien ja muiden vesistöjen kunnostukseen, ympäristökasvatukseen ja -tietoisuuteen tai vesienhoitoon muuten liittyviä. Ehdotuksen ei tarvitse olla valmis hanke. Ehdotuksia otetaan vastaan ryhmiltä ja VELHOt valitsevat pilottihankkeet myöhemmin. Hankkeita valitessa huomiota kiinnitetään myös siihen, miten hanke VELHOn osuuden jälkeen tulisi jatkumaan eli ettei hanke jää vain suunnitteluasteelle. Hanke voi silti käynnistyä vasta tämän pilottihankkeen pohjalta.

Piloteissa suunnitellaan toimenpiteitä yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa ja toteutukselle pyritään löytämään ulkopuolinen rahoitus. VELHO-hanke ei voi rahoittaa investointeja, eikä käytännön tekemisiä (esim. kaivuritöitä), joten ensisijaisesti tämä rahoitus on käytettävä hankkeissa suunnitteluun. Hankkeella voi olla muita rahoittajia, jotka voivat maksaa esimerkiksi toteuttamisen menoeriä. Pilottihankkeissa ei tarvitse olla omarahoitusta, vaan tuohon mahdollisesti jopa 20 000 euroon saakka raha tulee VELHO-hankkeesta.

Anne-Mari Ventelä mainitsi, että Selkämerellä on tutkimuksellisia tarpeita. Selkämerestä on aika vähän perusaineistoa, Kokemäenjoki mukaan luettuna. Ehdotettiin, että kehittämisohjelmastakin löytyvä "Selkämeren virtausmallien tarkentaminen sekä Saaristomereltä ja Perämereltä tulevan ravinnekuormituksen selvittäminen ja mallintaminen" voisi olla VELHOn pilottihanke. Myös uhanalaisen meriharjuksen kartoitusta ehdotettiin pilottihankkeeksi. Arveltiin, että Ouran saariston kartoitukseen löytyisi tekijä helposti.

Kohdennettu viesti pilottihankehausta lähetetään työryhmien jäsenille. Muitakin hankkeita pyritään edistämään, vaikkei niistä tulisikaan pilotteja.

Selkämeri-ryhmältä pyydetään ehdotuksia pilottihankkeiksi 30.11.2011 mennessä. Hanke-ehdotukset toimitetaan Johanna Rinteelle soittamalla, sähköpostilla tai kirjeellä.

Johanna Rinne, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Valtakatu 12, 28100 Pori
p. 040 7699 092, sähköposti: johanna.rinne[at]ely-keskus.fi.

Tauko (10 min)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

5. Vedenalaisen luonnon inventointisuunnitelma Selkämerellä

Suunnittelija Tapio Suominen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli VELMU-hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 4**

Vedenalaisen luonnon inventointiohjelman (VELMU) toteutusta varten Selkämerelle on tehty suunnitelma, joka ohjaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen teettämiä vesikasvillisuuden kartoituksia tulevina vuosina. Kokouksessa esitellään suunnitelma ja sen perusteet. VELMU-hankkeen Internet-sivut: www.ymparisto.fi/velmu

VELMU-hanke toimii myös Selkämeren kansallispuistoalueella. Puistonjohtaja Hanna Ylitalo Metsähallituksesta kertoi kansallispuiston kuulumisia lyhyesti. Juuri alkaneessa Reitti Selkämerelle -hankkeessa luodaan verkkosovellus, jonka välityksellä kansallispuistosta kiinnostuneet voivat tutustua sen nähtävyyksiin. Yleissuunnitteluhanke Selkämeren helmet Satakunnassa käynnistyy myös syksyllä 2012.

6. Yhteinen Selkämeri -hankkeen esittely (Botnia Atlantica -ohjelma)

Vesitoimialan päällikkö Anne-Mari Ventelä Pyhäjärvi-instituutista esitteli hankesuunnitelman tilanteen toiminnanjohtaja Teija Kirkkalan ollessa estynyt.

Eurajoki-Lapinjoki -työryhmä on osallistunut viime vuonna käytännön vesiensuojelutoimia edistävän hankkeen suunnitteluun ja rahoituksen mietintään. Interreg-ohjelma Botnia-Atlantica -sihteeristön Suomen jäsen Hans Beijar esitteli ohjelmaa työryhmälle noin vuosi sitten ja joulukuussa työryhmä ideoi mahdollisen BA-hankkeen sisältöä. Pyhäjärvi-instituutti on sen jälkeen etsinyt ruotsalaisia ja/tai norjalaisia hankekumppaneita. Ruotsalaisten kanssa löytyi yhteisiä intressejä ja mukaan on tulossa kaksi ruotsalaista kumppania. Suomalaisia yhteistyökumppaneita on mukaan lupautunut myös useita. Hanke on hakemuksen valmisteluvaiheessa ja sen työnimi on Yhteinen Selkämeri. Hankkeen teemoina ovat käytännön vesiensuojelutoimet valuma-alueella (erityisesti kosteikot ja haja-asutuksen jätevedet), kalastus ja kalatalous (erityisesti kalataloudelliset kunnostukset ja virkistyskalastuksen edistäminen) ja ympäristötietoisuus. Hankkeeseen voi vielä tulla mukaan toimijaksi.

Koska hankesuunnitelmaa vielä hiotaan ja suuretkin muutokset ovat mahdollisia, esityksen aineistoa ei julkaista sen keskeneräisyyden vuoksi. Hankehakemus on lähdössä loppuvuodesta tai alkuvuoden 2012 aikana. Toimijaksi pääsee vielä mukaan. Yhteyttä voi ottaa suoraan Pyhäjärvi-instituuttiin joko Anne-Mari Ventelään tai Teija Kirkkalaan.

7. Mahdolliset muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous

Annukka Laitonen Teollisuuden Voima Oyj:stä kutsui vesistöalueryhmän seuraavaksi Eurajoelle. Seuraava kokous pidetään tiistaina 27.3.2012 klo 9:30–14:00 Raunolan tilalla, Eurajoki/Olkiluoto.

Muistion laati Kati Saarni